

Ölüm Doulası

– Beyza Kardanadam · 29 Nisan 2026



30 Mart 2000

Funda, psikoloji bölümünün son sınıf öğrencisiydi. Yaz stajını Toronto'nun büyük hastanelerinden birinde yapıyordu. Ancak o, klasik anlamda bir psikolog olmak istemiyordu. İnsanların bitmek bilmeyen sorunlarını dinleyerek ömrünü tüketmek yerine, hayatın en sessiz ve en gerçek anında, vedanın eşliğinde insanlara eşlik etmek istiyordu. Üstelik son yıllarda oldukça yaygınlaşan yaşam koçluğu da ona hitap etmiyordu. Funda'ya göre bu, hayatın yüzeyinde kalıyordu.

Bu yüzden hedefi belliydi: ölüm doulası olmak.

Ölüm doulası (ya da ölüm refakatçisi), hayatının son dönemine yaklaşan kişilere ve onların ailelerine duygusal, zihinsel ve pratik destek sağlayan kişidir. Tıbbi bir görev üstlenmez; daha çok insanın son yolculuğunu nasıl geçirmek istediğine odaklanır.

Bu süreçte; veda mektupları yazmak, anı defterleri hazırlamak, kişinin son isteklerini düzenlemek ve ailesiyle zor konuşmaları kolaylaştırmak gibi görevler üstlenir.

Funda bu düşüncesini hocası Dr. James'e açtığı anda, adam bir süre sessiz kalmış, sonra hafifçe başını sallamıştı.

-İlk görevin benden olsun. Onkoloji servisinde bir hasta var. Adı Ely. Böyle birine ihtiyacı olacağını söyledi.

Ertesi gün Funda bayan Ely'nin kapısını hafifçe çaldı.

-Ben Funda. Dr. James sizi yalnız bırakmamak için beni gönderdi.
Yaşlı kadın başını çevirdi. Gözlerinde garip bir dinginlik vardı.

-Evet,dedi yavaşça. Ölüm refakatçisi.

Funda hemen itiraz etti:

-Lütfen böyle söylemeyelim. Sizi üzmem.
Kadın gülümsedi.

-Ben üzgün değilim. Sadece hazır olmaya çalışıyorum.

İlk iki gün, tanışmanın ve suskunlukların iç içe geçtiği zamanlardı. Ama üçüncü günün sonunda, aralarındaki mesafe kaybolmuştu.
Ely'nin üç çocuğu ve yedi torunu vardı.

Funda, onunla birlikte bir veda planı hazırlamaya başladı. Her biri için ayrı ayrı mektuplar yazıldı. Kimi zaman Ely konuştu, Funda yazdı. Kimi zaman Ely sustu, Funda bekledi.

On gün boyunca, her gün bir kişiye ayrıldı.

Mektuplar sadece vedadan ibaret değildi. İçlerinde pişmanlıklar, teşekkürler, saklanan anılar ve hiç söylenememiş cümleler vardı. Ely, bazı eşyalarını da paylaştırdı; bir yüzük, eski bir kitap, bir şapka. Her biri bir hatıra bağlıydı.

Funda, odadan çıkarken bir an durdu.

-Yarın Paskalya, torunlarınız için bir şey hazırlamak ister misiniz?

Kadının yüzündeki ifade bir anda değişti. Gülümsemesi silindi.

-Lanet Paskalya günü dedi.

Funda donakaldı. Bu tepkiyi beklemiyordu ama Ely devam etmedi. Sadece başını yastığa çevirdi. Ely o güne kadar geçmişi hakkında neredeyse hiç konuşmamıştı. Ama o akşam, odanın loş ışığında, sesi ilk kez titredi.

-Ben dedi yavaşça aslında Yahudiyim.

Funda bir an duraksadı. Ely gözlerini tavana dikti.

-Eşim Hristiyan. Ona bile söylemedim. Yıllarca hep sakladım.

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra geçmişin kapısı aralandı.

Gençliğinde, Almanya'da Holokost yıllarında, İtalya'da zengin bir ailenin yanında hizmetçi olarak çalıştığını, bir gün eve döndüğünde, ailesinin artık olmadığını öğrendiğini söyledi.

-Onları aldılar dedi Ely. Bir daha hiç görmedim.

Funda hiçbir şey söylemedi. Sadece dinledi.

Ely devam etti.

-Çalıştığım evde benim yaşlarda Elena vardı. tekerlekli sandalyedeydi. Ona ben bakıyordum. Bir gün merdivenin başındaydı. Sesi iyice kısıldı. Yanlış bir hareket yaptı ve sandalye dengesini kaybetti. Ely gözlerini kapattı. Ben gördüm ve yetişebilirdim.

Uzun bir duraksama.

-Koşabilirdim ama kıpırdamadım.

Funda'nın kalbi sıkıştı.

-Çünkü o an dedi Ely, ilk kez yaşama şansım olduğunu düşündüm. Gözlerinden bir damla yaş süzüldü. İki gün sonra iç kanamadan öldü.

Ely başını yana çevirdi. Sessizlik bu kez daha ağırdı. Funda ne teselli etti, ne yargıladı. Çünkü artık anlamıştı. Bu sadece bir itiraf değil, yıllardır taşınan bir yükün ilk kez dile gelmesiydi.

O İtalyan aile, iyi insanlardı. Korkunun her köşeye sinmiş olduğu bir dönemde bile başkalarının acısını görebilecek kadar cesurdular. Soykırımın karanlığında onlar gözlerini kapatmadılar. Beni kurtardıklarında yalnızca bir hayatı değil, bir kimliği de emanet ettiler. Kızlarının adı, onun küçük elmas küpelerini de bana verdiler. Hepsi benimle birlikte İngiltere'ye giden bir bilettin parçası oldu.

Evet hayatta kalmıştım ama o andan sonra hiçbir şey sadece hayatta kalmak olmadı. Birinin ölümüne karşılık, kendi varlığımı satın almış gibiydim. O bedelin faturası, her gün içimde sessizce ödeniyordu. Evet adım gerçekte Sarah kimse bilmez, Elena'nın kimliğiyle yaşadım. Kısaca herkesten Ely demelerini istedim. Bu olayı kimsenin bilmesini istemiyorum. Beni Hristiyan Ely olarak hatırlasınlar. Hristiyan geleneklerine göre gömülmem önemli değil, Tanrı kim olduğumu biliyor dedi.

Özenle sakladığı kutu içindeki küpeleri Funda'ya verdi

-Bunlar bir hayatın devamı için bir hatıra. Lütfen bunu Gazze'deki çocuklar için kullanılacak bir yardım kampanyasına dönüştür dedi. Bu artık bir vasiyet değil bir hayatın son anlamıydı.

Funda

-Merak etmeyin, emanetinizi ulaştıracağım dedi.

Funda ertesi gün Bayan Ely' nin yanına gittiğinde, onu yatağında sessizce uyur gibi buldu. Yanına biraz daha yaklaştığında fark etti. Ely'nin üzerinde olması gereken hiçbir cihaz takılı değildi. Ne monitör, ne serum, ne de o ince kablolar her şey kaldırılmıştı. Funda'nın kalbi sıkıştı. Elini yavaşça Ely'nin omzuna uzattı, sonra geri çekti. İçinde açıklaması zor bir his vardı. Sanki gerçeği dokunmadan da anlamıştı. Bayan Ely artık yaşamıyordu.

Hikayeme değer veren Edebiyat Evine teşekkürlerimi sunarım.